

1. oktober 2019

Høringssvar angående endringer i rovviltforvaltningen

Foreningen Våre Rovdyr (FVR) viser til tilsendt høringsbrev og høringsnotat med ref. 19/1892- datert 6. juni 2019. Forslagene er omfattende og vil forhåpentligvis føre til endringer som vil bidra til at de store rovdynene i norsk fauna beveger seg ut av Norsk rødliste. Alle forslag og endelige endringer bør ha dette som målsetting. Som en generell tilbakemelding vil et forslag om ikraftttredelse fra 1. januar 2020 virke noe forhastet, men det er liten tvil om at det trengs en kraftig omgjøring av strukturen på rovviltforvaltningen.

FVR har i rekke anledninger frontet saker innenfor rovviltforvaltningen og kommet med konkrete forbedringsforslag. Vi viser til tidligere innsendte brev og fremhever betydningen av større, mer sammenhengende områder hvor rovdynene skal få leve. Sammensetningene av rovviltneemndene er et konstant tilbakevendende punkt og vi krever at dette også nå gjøres noe med.

Hovedmoment

Foreningen Våre Rovdyr mener at myndighet over de store rovdynene bør tillegges store sentrale organ med tilstrekkelig fagkunnskap som bærebjelke. Det er på høy tid at fagkunnskap og forskning blir grunnpilaren i norsk rovviltforvaltning. Det er sterkt tvilsomt at kommunale eller fylkeskommunale organ og/eller fylkespolitikere bør inneha sentrale roller i forvaltningen av rødlistede store rovdyn. Etter opprettelsen av de regionale rovviltneemndene har ikke konfliktnivået blitt mindre, det har heller økt betraktelig. FVR mener derfor at en slik regional forvaltningsmodell er uegnet for store rovdyn.

Sammensetning av neemndene

Det er ingen tvil om sammensetningen av rovviltneemndene er hovedproblemet som fortsette å drive konfliktnivået innenfor forvaltningen. Gang på gang gjøres rovdynfiendtlige vedtak og det foregår konstant en omkamp om vedtatt politikk av neemndsmedlemmene. En rekke vedtak har blitt omgjort og annullert på grunn av ulovlige vedtak som ikke følger norsk lovgivning eller gjeldende forskrifter. Hvis sammensetningen i neemndene forsetter slik de i er dag vil man ha et grunnleggende problem som vil vedvare uavhengig av klagenemnder eller forvaltningsregioner.

Akkurat dette ble påpekt i rapporten fra NINA, da neemndsmedlemmer ikke klarer å ta vare på sitt mandat slik det er ment. De ser på seg selv som beskyttere av beitenæringene, som er sterkt konfliktdrivende når man er satt til å forvalte rødlistete, kritisk truede arter av rovdyn i norsk natur. Politikere tar omkamper ut ifra politisk ståsted i rovviltforvaltningen og øker konfliktnivået. Det er også flere eksempler på at neemndene ikke retter seg etter føringer fra overordnet instans og tar ikke til seg tilbakemeldinger etter klagebehandlinger. Dette er det ganske klare bevis på, når de for eksempel gjør samme vedtak året etter. Nå kan ikke denne situasjonen fortsette, og sammensetningen må gjøres noe med. Neemndsmedlemmer sitter med flere hatter i ulike fora og fronter sin politiske agenda. Et eksempel på dette er når lederen i Region 5 sitter som neemndsleder

som har sine innspill i denne saken og samtidig fronter forslag til uttalelser gjennom fellesnemnda i det nye fylket Innlandet som sender inn uttalelse i denne høringssaken. Dette er ikke noe annet enn en sammenblanding av roller uten like, og rovviltforvaltningen kan ikke vare organisert på denne måten.

Om konfliktnivået og forvaltningen skal forbedres må nemndene bestå av fagpersoner med biologisk, økologisk og rovdryfaglig kompetanse. Det er totalt useriøst å ikke benytte fagpersoner til å ta viktige, grunnleggende avgjørelser når det gjelder store rovdryr. Skjønnsmessige vurderinger som for eksempel forebyggende- og konfliktdempende midler kan tillegges politiske organ.

Maktbalanse

Det er en total skeivfordeling av interessegrupper innenfor rovviltforvaltningen. Store interesseorganisasjoner for beitedryr og jakt sitter på store ressurser i motsetning til små, frivillige verneorganisasjoner. Dette i seg selv er konfliktskapende og fører til en svært uheldig maktbalanse.

Bestandsmålene

Bestandsmålene er i seg selv et av hovedproblemene som konstant vil skape konflikter og krav om flere tiltak innenfor rovviltforvaltningen. Når bestandsmålene er politiske mål og holder de store rovdryrene nede på et truet nivå i norsk fauna vil dette aldri aksepteres fra alle de som ønsker en helhetlig og intakt natur. De politiske bestandsmålene er kunstig lave og artene vil aldri tilpasse seg politiske bestemte mål. Dette er rene biologiske og økologiske tilpasninger som naturen kan sørge for selv. Det er derfor beklagelig at ikke myndigheten og de folkevalgte setter seg grundigere inn i grunnleggende kunnskap om rovdryrene, slik at ikke konfliktnivået økes.

Ulikt press fra ulike sider ønsker selvsagt forskjellige mål, men det er særdeles ulogisk å føre en politikk som motsies av naturlige lover. Et godt eksempel på dette er at Rendalen kommune er utelatt fra ulvesonen hvor ulver skal få lov til å etablere seg i par. Dette området er særdeles godt egnet for rovdryr da befolkningstettheten er lav og antall beitedryr er lavt. Ulven liker seg veldig godt i dette området av naturlige årsaker, blant annet tilgang på hjortevilt. Dette er et vedvarende problem og fører til store overskrifter hver vår, sommer og høst da de politiske vedtakene ikke tar hensyn til grunnleggende biologiske «lover» og tar hensyn til naturen slik den skal fungere. Det helt naturlige ville være å la ulvene på leve der.

Vi vil videre i vårt høringssvar kommentere og gi innspill under hvert enkelt forslag.

Naturmangfoldloven § 17 annet ledd – nødvergebestemmelsen

Slik forslaget om ny ordlyd i nødvergebestemmelsen ligger nå, er det et stort rom for skjønnsmessige vurderinger. Det er svært uheldig om det skal bli enda mer vanskelig å skille mellom faktisk benyttet nødverge eller ulovlig skyting av store rovdryr. Ordlyden bør derfor innskjerpes og konkretiseres ytterligere for å hindre tvilstilfeller eller uklarhet om benyttelsen var korrekt. Nødverge skal være helt siste mulighet og utvei og dette må forsterkes i ordlyden.

Det er en stor risiko for misbruk av bestemmelsen, da vi vet at det er miljøer i Norge som har lavere terskel for å godta ulovlig jakt på store rovdryr. Når man samtidig kan dokumentere at det foregår illegal jakt på store rovdryr må nødvergebestemmelsen utformes slik at det ikke kan være noen tvil. Vernet av rovdryrene må stå i fokus og misbruk må reduseres så mye som mulig. Begrepsbruk som

«betydelig skade», «anses påkrevd» og «umiddelbart forestående» er ord som øker den skjønsmessige vurderingen og bør unngås. Vi mener at nødvergebestemmelsens handlingsrom på innskrenkes til å kun gjelde konkrete, akutte og pågående angrep. I tillegg har vi en rekke ganger påpekt at nødverge burde ikke kunne benyttes i jaktsituasjoner med løs hund i kjente ulverevir, da man har god kunnskap om hvor ulvefamilier har revir og at dette er en bevisst risiko jegeren selv må ta for sitt kjæledyr.

Naturmangfoldloven § 26 b – Uavhengig rovviltklagenemnd

Det er positivt at departementet ønsker å gjøre noe med klagehyppigheten på vedtak innenfor rovviltforvaltningen. Men dette gjøres først og fremst ved å forandre nemndene og sammensetningen slik de er i dag. Det er de som i utgangspunktet gjør de konflikt drivende vedtakene og opprettholder behovet for å klage på vedtakene.

Det er selvsagt helt sentralt at en slik eventuell klagenemnd er uavhengig. Det må også være slik at en slik nemnd må føre til en raskere saksbehandlingstid enn slik det er i dag. Da kan også vedtak gis oppsettende virkning inntil klagebehandlingen er gjennomført, dette bør være en praksis som gjennomføres hver gang. Det er kun på denne måten man kan øke tilliten til et klageorgan. Det er selvsagt en risiko om det slikt klageorgan skal være endelig og siste beslutningsorgan og sammensetningen blir helt sentralt.

Om tilliten skal økes må et slikt klageorgan være uavhengige, ikke politisk eller bestå av interessegrupper. Man vet av erfaring fra deltakelse på Kontaktutvalget for rovviltforvaltningen at det er særdeles vanskelig å komme til enighet når alle interesseorganisasjoner er representert. I tillegg blir det da helt avgjørende hvor maktbalansen er fordelt og om det er noen form for leder med dobbeltstemme. Dette ville være svært uheldig for rovviltforvaltningen og vil ikke fungere.

En sammensetning bestående av jurister og rovdryrfaglige personer vil muligens være en løsning. Det må alltid være kunnskapsgrunnlaget som legges til grunn og gjeldende lovverk må gjelde og være førende. Dette vil det være jurister som har god nok kunnskap om. Det er særdeles viktig for konfliktnivået og tilliten til organet at fagpersoner benyttes. Det kan også være et spørsmål om klagen burde gjennom noen form for forhåndsgodkjenning hos juridiske enheter for å få en vurdering på rent rettslig grunnlag hvor lovgivningen er i fokus.

Vi som en liten, frivillig verneorganisasjon bruker utrolig mye ressurser på å følge opp alle vedtakene som gjøres rundt omkring i de ulike nemndene. Det er nesten umulig for oss å ha oversikt og følge med på ethvert vedtak. Vi er derfor svært bekymret for at vedtak går gjennom som lovlige, selv om de ikke er det og ikke blir påklagd. Det er dette som er hovedproblemet som departementet bør ta tak i. Og som nevnt er hovedproblemet og grunnen til alle klagen sammensetningen av rovvilt nemndene slik de er i dag og de kunstig lave bestandsmålene.

Rovviltforskriften §§ 4 og 5 – forvaltningsregioner

Vi anbefaler så store forvaltningsregioner som mulig, minimum fire regioner, men helst færre. Det er uheldig med brudd i forvaltningsgrensene mellom Innlandet og Trøndelag fylke. Det er et naturlig område for streif av både ulv og bjørn. Bruddet med grensene mellom Innlandet og Vestlandet er også svært uheldig. Det er der jerven har sine naturlige leveområder.

Vi har i en rekke brev og uttalelser påpekt hovedproblemene:

- Det er ikke gode nok og sammenhengende leveområder for rovdypene
- Det tas ikke nok hensyn til rovdypenes naturlige leveområder
- Det er ikke et godt nok samarbeid mellom regionene slik at prioriterte områder fungerer slik de skal gjøre
- Forvaltningsplanene er altfor oppstykket på for små områder og langt fra langsiktige nok

Det er positivt at departementet gjennom høringen ønsker å gjøre noe med forvaltningsregionene. Det har i lang tid vært et særdeles dårlig samarbeid mellom regionene og det har økt konfliktnivået. Når prioriterte beiteområder og prioriterte rovdypområder blir lagt ved siden av hverandre på tvers av regioner sier det seg selv at det ikke senker problemene. Det viktigste departementet kan legge opp til er større og mer sammenhengende områder hvor rovdypene skal få leve. Vi håper at å øke størrelsen på regionene vil øke sjansen for det. Da vil ikke regioner bli unaturlig oppdelt og leveområder for rovdypene bli oppkuttet av fylkesgrenser som på ingen måte er naturlige grenser.

Det er tydelig at flere har uttalt seg kritisk til færre og større regioner, samt prøvd å understreke behovet for egne nemnder for egne fylker. Det er her også tydelig at det er egen politikk som står i fokus. Det er tydelig et ønske om å kunne utøve sin egen politikk i nye regioner, slik de har fått gjort i egne regioner hittil. Vi oppfordrer på det sterkeste til å redusere antall regioner og dermed øke sjansen for et mer helhetlig blikk på forvaltningen. Det er et stort behov for at rovviltforvaltningen blir sett i et større bilde og at flere naturlige sammenhenger blir tatt hensyn til.

Rovviltforskriften §§ 4 a og 6 – bestandsmål og arealdifferensiering

Når det gjelder bestandsmål og arealdifferensiering må vi igjen påpeke hovedproblemet som konstant vil skape problemer i rovviltforvaltningen og det er de kunstig lave bestandsmålene. Så lenge de lave bestandsmålene praktiseres som maksimums- og absolutte mål vil ingenting virke tilfredsstillende for den ene eller andre parten. Det grunnleggende rådet vi vil gi her er at bestandsmålene må økes på grunnlag av biologisk fakta, økologiske funksjoner og naturgitte forhold. Det er ingen grunn til at vi skal forvalte rovdypene og holde de nede på truede nivåer i norsk natur.

Det virker fornuftig å øke områdene for bestandsmålene i større områder. I mange tilfeller er det kunstig å dele opp i nord og sør, men områdene må økes i størrelse. De høyere bestandsmålene må praktiseres som minimumsnivå eller større intervall mål. Det er umulig å forvalte et absolutt mål på naturlige arter hvor bestanden svinger fra år til år. Det vil konstant føre til misnøye og er på ingen måte tilfredsstillende.

Samarbeidet mellom de ulike regionene, uavhengig av størrelse, må formaliseres. Det er tydelig at de ikke samarbeider godt nok, og må derfor ha tydelige krav til samarbeid og kontakt. Det er meningsløst om de ikke skal samarbeide om tiliggende grenser.

Det er de naturlige områdene for utbredelse av rovdypene som må legges til grunn for forvaltningsgrenser. Utbredelse og leveområder må i utgangspunktet defineres for hver art og i mange tilfeller må flere arter av rovdypene få felles leveområder. Det er forunderlig å se at det i praksis fungerer slik at rovdypene ikke engang skal få vandre gjennom såkalte beiteprioriterte områder. Det kan ikke understrekes nok at dette kan ikke være gjeldende forvaltningspraksis og bør påpekes av departementet.

Rovviltnemndene må ha nær kontakt med kommuner og organisasjoner innenfor regionen ved utforming av forvaltningsplanen. Her må verneorganisasjonene inkluderes. Det er mange verneorganisasjoner som ikke kan stille med flere representanter på dagtid og varsler om møter må derfor komme i god tid. Det bør også åpnes for skriftlige bidrag som skal inkluderes i prosessen med forvaltningsplanene.

Det er positivt at planen skal til uttalelse hos Miljødirektoratet. Miljødirektoratet utgjør en fagetat med god kunnskap om rovdyr. Men eventuelle uttalelser fra Miljødirektoratet må tillegges vekt i behandlingen av forvaltningsplaner, uten det vil adgang til å gi uttalelser være meningsløst.

Rovviltforskriften § 6 – Uttalelsesrett

Det virker lite fordelaktig at Landbruksdirektoratet skal ha uttalelsesrett i saker om rovviltforvaltningen. Det virker å være ganske søkt å gi et næringsdirektorat anledning til å bidra med noe som skal bidra til et lavere konfliktnivå i rovviltforvaltningen. Som tidligere nevnt er det allerede en eksisterende skeivfordeling og maktbalanse innenfor rovviltforvaltningen hvor næringsorganisasjoner har klare fordeler i både ressurser og virkemidler. Dette forslaget vil derfor være konfliktøkende og på ingen måte føre til bedre løsninger eller et lavere konfliktnivå. FVR vil dermed fraråde og øke skeivfordelingen og forskyve enda mer av maktbalansen mot næringsorganisasjoner uten klare faglige organ og kunnskap rettet mot rovvilt.

Rovviltforskriften § 18 – Klageadgang

Foreningen Våre Rovdyr kan ikke se hvordan en slik rolle hvor kommuner skal ha klageadgang til vedtak skal fungere, samtidig som de skal ha en rolle i kommunale fellingslag og gi uttalelser til forvaltningsplaner. En slik dobbeltrolle vil være svært uheldig og være med på å redusere tilliten til rovviltforvaltningen. Det bør være en grense på hvilken rolle en kommune og kommuneadministrasjon skal fylle innenfor rovviltforvaltningen. Stor rovdyr er nasjonale verdier og må forvaltes nasjonalt, ikke lokalt.

Vi har tidligere advart mot å flytte viktige avgjørelser som har stor betydning for natur og dyreliv til lokale enheter slik som kommuner. Vi påpeker igjen at store rovdyrene er nasjonale verdier og bør forvaltes deretter. Det er forunderlig med et slikt forslag om at kommuner skal bruke ressurser på å skrive eventuelle klager hvor vedtak skal gjennomføres med tiltak tilrettelagt av kommunen selv, slik som kommunale fellingslag.

Forslaget innebærer en sammenblanding av interesser hvor det igjen kan foretas politiske omkamper om nasjonal vedtatt politikk. En slik sammenblanding vil være svært uheldig for rovviltforvaltningen. Det finnes flere eksempler på at ordførere har gått ut i media og krevd at flere rovdyr må skytes. Det er selvsagt egen politikk de fronter og fra de som roper høyest og kommuner bør dermed ikke få noen rolle som klageinstans i rovviltforvaltningen. Et slikt forslag kan heller ikke forsvares faglig og bør derfor ikke iverksettes.

Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst §§ 29 a og 34 – Fellingsmetoder for jerv

Vi må påpeke at hovedproblemet for forvaltningen av jerv er ikke at ikke felling skjer effektivt nok, men at bestandsmålet er så kunstig lavt at kravet om å skyte flere dyr ikke forsvinner. Jerv er en norsk ansvarsart og er sterkt truet på Norsk rødliste. Det er horribelt at det nå foreslås mer ekstreme jaktformer for å få drept flest mulig jerv. Fra før benytter man det «midlertidige» tiltaket om å drepe jerv og jerveunger direkte fra hi som en årlig løsning på å drepe flest mulig jerv. Det er bestandsmålet som er så kunstig lavt at det er totalt unaturlig at bestanden skal holdes på et så lavt nivå. Jaktmetodene som allerede eksisterer og brukes er svært uetiske og bør ikke fortsette. Det kan på ingen måte aksepteres at det iverksettes enda flere jaktmetoder på jerv.

Det bør forbys kunstig lys ved åtejakt på jerv, det bør forbys å legge ut åte til jerv og fangstbåser med overvåking bør forbys. Foreningen Våre Rovdyr kan på ingen måte akseptere at det skal bli lov å benytte enda mer ekstreme og «effektive» jaktmetoder på en sterkt truet art i norsk natur. Dette er det internasjonale reaksjoner på og hiuttak blir sett på som ekstremt uetisk og oppsiktsvekkende. Foreningen Våre Rovdyr vil på det sterkeste fraråde å fortsette å tillate hiuttak, og i tillegg ikke tillate enda flere jaktmetoder på jerv.

Vennlig hilsen,

Ingvild E. Ihle, Daglig leder, ii@fvr.no, Foreningen Våre Rovdyr